

Чупріна М.А.

канд. економ., доцент

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ

Шклярєнко Ю.В

магістр

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РИНКУ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ТЕХНІКИ

Анотація. Стаття присвячена аналізу системи управління процесом забезпечення конкурентоспроможності підприємства з урахуванням галузевих ознак ринку спеціалізованої техніки. Уточнено поняття «управління процесом забезпечення конкурентоспроможності». Проаналізовані основні процеси та ресурси забезпечення конкурентоспроможності. Визначено функції і завдання формування конкурентних переваг. Доведено, що проблеми забезпечення конкурентоспроможності можна вирішити за допомогою оптимальних управлінських методик та інструментів, які дозволять сформуванню організаційно-економічний механізм що відповідатиме вимогам ринку спецтехніки. Побудовано модель взаємозв'язку управлінської системи і системи обліку та визначено алгоритм побудови системи управлінського обліку. Визначено роль маркетингової діяльності в управлінні процесом забезпечення конкурентоспроможності та описано основні маркетингові заходи щодо забезпечення конкурентоспроможності.

Ключові слова: конкурентоспроможність, управління процесом забезпечення конкурентоспроможності; управлінський облік; маркетингове забезпечення конкурентоспроможності.

**Чуприна М.А.
Шкляренко Ю.В.**

**ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЦЕССОМ ОБЕСПЕЧЕНИЯ
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ НА РЫНКА
СПЕЦИАЛИЗИРОВАННОЙ ТЕХНИКИ**

Аннотация. Статья посвящена анализу системы управления процессом обеспечения конкурентоспособности предприятия с учетом отраслевых признаков рынке специализированной техники. Уточнено понятие «управление процессом обеспечения конкурентоспособности». Проанализированы основные процессы и ресурсы обеспечения конкурентоспособности. Определены функции и задачи формирования конкурентных преимуществ. Доказано, что проблемы обеспечения конкурентоспособности можно решить с помощью оптимальных управленческих методик и инструментов, которые позволят сформировать организационно-экономический механизм отвечающую требованиям рынка спецтехники. Построена модель взаимосвязи управленческой системы и системы учета и определен алгоритм построения системы управленческого учета. Определена роль маркетинговой деятельности в управлении процессом обеспечения конкурентоспособности и описаны основные маркетинговые мероприятия по обеспечению конкурентоспособности.

Ключевые слова: конкурентоспособность, управление процессом обеспечения конкурентоспособности; управленческий учет; маркетинговое обеспечение конкурентоспособности.

**Chuprina M.A.
Shkliarenko Yu.V.**

**FEATURES OF MANAGING PROCESS OF PROVIDING
COMPETITIVENESS OF SPECIALIZED MARKET COMPANIES**

Annotation. The article is devoted to the analysis of the system of control of the process of ensuring the competitiveness of the enterprise, taking into account the

industry features of the market of specialized equipment. The concept of "managing the process of ensuring competitiveness" is specified. The main processes and resources for ensuring competitiveness are analyzed. The functions and tasks of the formation of competitive advantages are defined. It is proved that the problems of ensuring competitiveness can be solved with the help of optimal management methods and tools that will allow to form an organizational and economic mechanism that will meet the requirements of the market of special equipment. The model of the interconnection of the management system and the accounting system was constructed and the algorithm of the construction of the management accounting system was determined. The role of marketing activity in managing the process of ensuring competitiveness is defined and the main marketing measures for ensuring competitiveness are described.

Keywords: competitiveness, process management of competitiveness; Managerial Accounting; marketing support for competitiveness.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. В умовах турбулентного економічного середовища на ринку України і, зокрема активного посилення конкурентного тиску на ринку спецтехніки, питання управління конкурентоспроможністю підприємства, що займається торгівлею спеціалізованими деталями та приладдям є актуальним і вимагає пошуку шляхів вдосконалення з урахуванням особливостей галузі. Як наслідок, існує необхідність в аналізі основних драйверів, що складають значний вплив на управління процесом забезпечення конкурентоспроможності та пошуку нових підходів до створення моделі управління підприємством, що забезпечували б високий рівень конкурентоспроможності та дозволяли б швидко реагувати на зміни зовнішнього і внутрішнього середовища.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження теоретичних основ та практичного застосування теорії конкурентоспроможності знайшли своє відображення в працях вітчизняних учених Я.Б. Базилюка, В.А. Білошапки, Г.В. Загорій – приділяється увага формуванню конкурентних переваг та управлінню конкурентоспроможністю підприємств у ринкових умовах.

Вітчизняні дослідники Ревенко Н. і Малахіна І. порушують питання стосовно основних економічних умов та факторів впливу на забезпечення конкурентоспроможності, зокрема аналізують управлінський вплив [1, с. 62-70]. Гуменюк А.В. і Школенко О.Б. досліджують роль наукових підходів до маркетингового забезпечення конкурентоспроможності, розглядають модель маркетингового забезпечення конкурентоспроможності [4, с. 235-239]. В праці Дмитренко А.В. і Лебедик Г.В. визначено роль управлінського обліку в управлінні підприємством та виділено основні принципи побудови управлінського обліку [5, с. 1353-1358].

Формування цілей статті. Метою статті є аналіз процесів і ресурсів забезпечення конкурентоспроможності підприємств ринку спецтехніки, визначення зв'язку управлінського обліку і системи управління та ролі маркетингу в управлінні процесом забезпечення конкурентоспроможністю підприємства.

Викладення основного матеріалу. Ефективність управління процесом забезпечення конкурентоспроможності будь-яких підприємств визначається спроможністю системи управління забезпечити в довгостроковій перспективі стабільні результати діяльності на основі раціонального використання власних ресурсів, ефективної взаємодії з іншими підприємствами, законодавством, банківським сектором, іноземними і вітчизняними інвесторами щодо користування виробничими, фінансовими та інвестиційними ресурсами, формування конкурентних переваг по відношенню до близьких за сферою та обсягами діяльності економічних систем з урахуванням впливу зовнішніх і внутрішніх чинників навколишнього середовища.

Аналіз процесів та ресурсів конкурентоспроможності ілюструє залежність між ефективним управлінням щодо забезпечення раціонального використання наявних ресурсів на підприємстві та зростанням конкурентних переваг за рахунок формування дискретних і загальних показників ефективності діяльності підприємства.

Формування і якісний вплив процесів створення конкурентних переваг потребує чіткого визначення функцій та завдань управління ними, їх створення на науково обґрунтованій методичній і аналітичній основі.

Рис. 1. Процеси і ресурси формування конкурентоспроможності підприємства [1, с. 68]

Зокрема необхідним є:

- виокремлення процесів організації та управління формування конкурентних переваг, аналітична оцінка результатів їх впливу, що дає змогу своєчасно отримати інформацію про стан діяльності, спрямованої на забезпечення конкурентоспроможності підприємства з метою здійснення регулятивних заходів щодо її підвищення;
- процесний підхід до оцінювання стану конкурентоспроможності підприємства за рахунок активізації управлінських чинників, який може

бути використаний при розробці стратегічних і поточних планів для обґрунтування прийнятих заходів;

- розрахунок інтегрального рівня конкурентоспроможності за допомогою окремих складових інтегрального показника, який може використовуватись у системі прогнозування результатів діяльності працівників, що підвищить їх мотивацію до активізації діяльності [1, с. 68].

Протягом останніх років на українському ринку спостерігається планомірне збільшення числа компаній, що торгують спецтехнікою. З огляду на ситуацію в країні значна частина спецтехніки перемістилася з окупованих індустриальних районів на територію із законною владою. Все це максимально посилює конкуренцію на ринку, де вже до цього існує жорстка боротьба.

Особливістю ринку спецтехніки, як сегменту торгівлі, є пряма залежність від суміжних сегментів економіки, зокрема будівництва. Ринок будівництва у 2014 році перебував у кризі, обсяги реалізованих будівельних робіт знизились на 12,8%. Проте, вже у 2017 році спостерігається значне зростання обсягів реалізації на 43,3% у порівнянні з 2016 роком [2]. Ринок спецтехніки тісно пов'язаний з будівництвом, дорожньою та добувною промисловістю тому одним з головних факторів впливу на стан ринку є економічна ситуація в Україні. Для ринку спецтехніки характерна сезонність. Через нестачу коштів споживачі часто надають перевагу китайським та індійським виробникам, неоригінальним запасним частинам, фільтрам, мастилу і ін. Для стимулювання попиту основними інструментами є гнучка цінова політика та вигідні фінансові умови: ставки, терміни, розстрочка.

Проблеми забезпечення конкурентоспроможності можна вирішити за допомогою оптимальних управлінських методик та інструментів, які дозволять сформувати організаційно-економічний механізм що відповідатиме вимогам ринку спецтехніки. Управління конкурентоспроможністю має спиратися на передбачення небезпек конкуренції, аналіз конкурентних ситуацій в галузі і на ринку, оцінку ринкового положення підприємства і його конкурентів, розробку

заходів щодо зниження негативних наслідків конкурентної боротьби й застосування механізму конкуренції для подальшого розвитку підприємства [3, с. 76].

Управління процесом забезпечення конкурентоспроможності ТОВ «Астертех» необхідно здійснювати через призму важливості управлінського обліку та маркетингової активності компанії. Організація управлінського обліку передбачає необхідність урахування низки факторів, що носять першочерговий вплив та зумовлені специфікою діяльності суб'єкта господарювання. Кожне підприємство розробляє систему управлінського обліку виходячи із власних потреб і специфіки роботи. Зв'язки, що поєднують управлінський облік із фінансовим обліком, плануванням, контролем, а також (опосередковано) мотивацією і регулюванням, утворюють замкнутий контур із прямим і зворотнім зв'язком (рис. 2) [5, с. 1355].

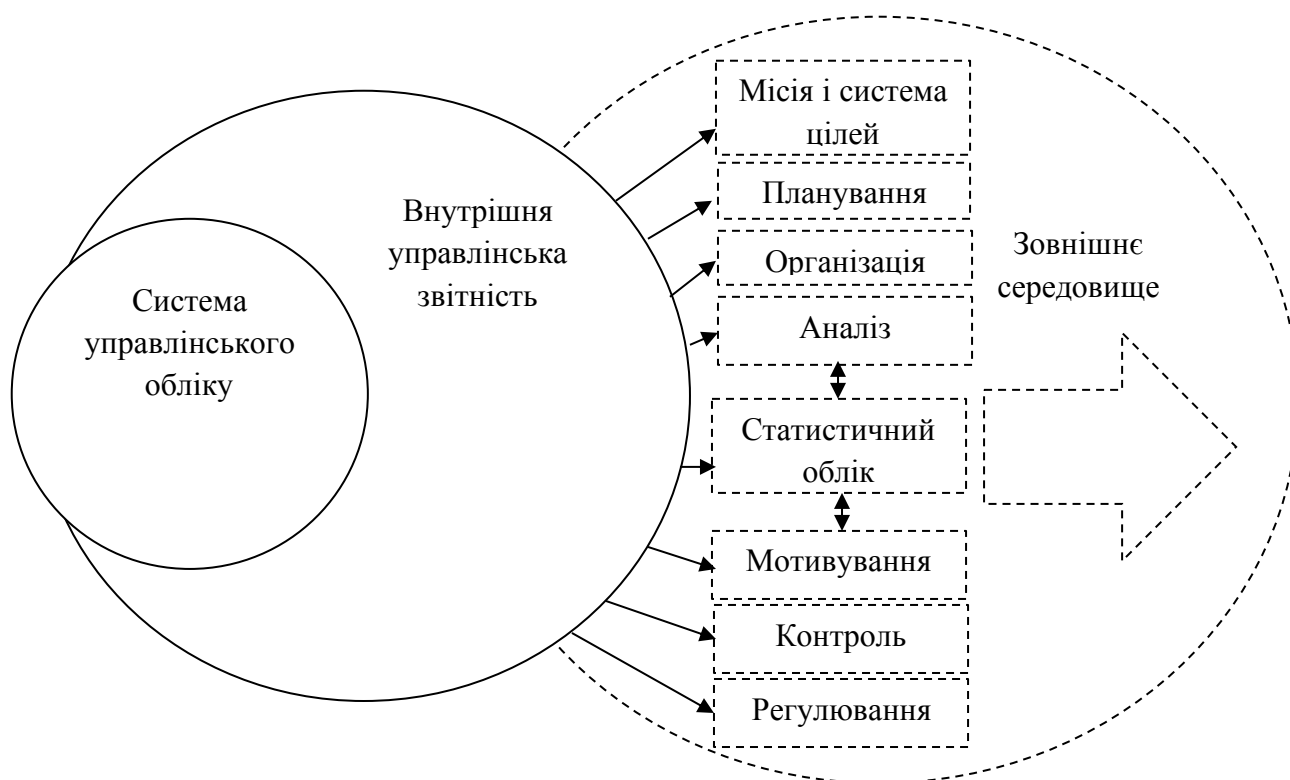

Рис. 2. Модель взаємозв'язку системи управління з управлінським обліком [5, с. 1355].

Для ТОВ «Астертех» найбільш ефективним буде рішення про впровадження управлінського обліку, що являє собою комплексну систему і включає також і

бухгалтерський облік. Принцип ведення: облік ведеться на основі первинних документів. Бухгалтер, роблячи проведення в бухгалтерському обліку, присвоює кожній операції додаткові аналітичні коди, які дають змогу потім розподіляти цю інформацію в податковому, управлінському та у фінансовому обліку за МСФЗ (Міжнародні стандарти фінансової звітності).

Управлінський облік має на меті створення необхідних умов для оперативного аналізу діяльності підприємства. При цьому затрати на розробку такої системи не повинні перевищувати економічну вигоду від її впровадження, тому необхідно визначити, яку саме і наскільки деталізовану інформацію потрібно відобразити у звітах. Розглянемо алгоритм побудови системи управлінського обліку (табл.1).

Таблиця 1

Алгоритм побудови системи управлінського обліку

№	Сутність	Рішення
I етап	Формування управлінського рішення облікового завдання	<ul style="list-style-type: none"> - Визначення управлінських завдань та порядок їх вирішення - Визначення переліку необхідних даних, механізму їх збору та норм документообігу - Постановка цілей та визначення відповідальних осіб
II етап	Інтеграція результату прийнятого рішення з наявною обліковою політикою	<ul style="list-style-type: none"> - Узгодження управлінського обліку з бухгалтерським - Зміни до облікової політики або впровадження нового ПЗ
III етап	Впровадження управлінського обліку	<ul style="list-style-type: none"> - Визначення відповідальних осіб за збір та аналіз даних - Розробка посадових інструкцій для виконавців

Джерело: [5, с.1358].

Ефективна система управлінська система матиме безпосередній вплив на удосконалення якості та ефективності маркетингової діяльності, зокрема через

зменшення часу на отримання та аналіз інформації та прийняття важливих управлінських рішень [5, с.1358].

Роль маркетингу в управлінні процесом забезпечення конкурентоспроможності підприємства формалізована на рис. 3.

Рис. 3. Роль маркетингу в управлінні процесом забезпечення конкурентоспроможності [4, с. 237]

Виходячи з цього, основними маркетинговими заходами в управлінні процесом забезпечення конкурентоспроможності є удосконалення методів розроблення маркетингового комплексу, використання цінової й товарної політики, торгових марок та іміджу, ефективне управління каналами розподілу продукції й комплексу просування.

Висновки. Отже, основними цілями управління процесом забезпечення конкурентоспроможності є досягнення: ефективності функціонування підприємства як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку; оптимального ресурсно-вартісного стану підприємства, що характеризується ефективністю

використання ресурсів та обігових коштів за певний проміжок часу; ефективності реалізації товару на ринку з відповідною рентабельністю і конкурентоспроможністю; ефективності впливу існуючих організаційно-управлінських, виробничих та забезпечувальних процесів і вміння реалізовувати усі наявні можливості як результат ділової активності для покращення конкурентоздатності та забезпечення конкурентних переваг.

Кожне підприємство у процесі своєї господарської діяльності є учасником конкурентної боротьби за споживача, тому одним з важливих елементів є визначення механізму забезпечення конкурентоспроможності і розробки стратегії підприємства з урахування особливостей галузі.

Новизною даного дослідження є визначення зв'язку управлінського обліку і системи управління та ролі маркетингу в управлінні процесом забезпечення конкурентоспроможності із урахування особливостями ринку спецтехніки, як сегменту торгівлі.

Для забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної спецтехніки можна запропонувати низку таких заходів, а саме: організаційних (формування системи управлінського обліку, визначення переліку даних, що необхідні для цього обліку, розробка посадових інструкцій, удосконалення методів стратегічного, поточного і оперативного планування); маркетингових (розробка маркетингової моделі забезпечення конкурентоспроможності підприємства, удосконалення методів розроблення маркетингового комплексу, інтеграція системи управління маркетинговою діяльністю в систему управління процесом забезпечення конкурентоспроможності); адаптивних (своєчасне реагування на зміни зовнішнього середовища і розробка ефективних заходів адаптації внутрішнього механізму функціонування підприємства).

Подальшого дослідження потребують такі напрями: формування механізму забезпечення конкурентоспроможності підприємств ринку спеціалізованої техніки та аналіз показників конкурентоспроможності підприємства, що здійснює господарську діяльність в сегменті спецтехніки.

Література:

1. Ревенко Н., Малахіна І. Управління процесом формування конкурентоспроможності продукції і підприємства [Електронний ресурс] / Н. Ревенко І. Малахіна // Вісник ТНЕУ №2, 2013 р. – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/9143/1/%D0%A0%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%9D..pdf>. – Економіка підприємства і управління виробництвом.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Ведута Л.Л., Шклярєнко Ю.В. Управління процесом забезпечення конкурентоспроможності підприємства на ринку спецтехніки / Л.Л. Ведута, Ю.В. Шклярєнко // Актуальні проблеми економіки та менеджменту: збірник матеріалів || Міжнародної науково-практичної конференції / Східноукраїнський інститут економіки та управління у3-х частинах. – Запоріжжя: ГО «СІЕУ», 2017. – Ч.3. – с. 75-78. - УДК 338.24(063)
4. Гуменюк А.В., Школенко О.Б. Маркетингове забезпечення процесу створення конкурентоспроможної продукції [Електронний ресурс] / А.В. Гуменюк, О.Б. Школенко // «Економіка та суспільство», № 12, 2017 р. - Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/39.pdf. – Економіка і суспільство.
5. Дмитренко А.В., Лебедик Г.В., Яценко В.В. Роль управлінського обліку та проблеми його впровадження на підприємствах [Електронний ресурс] «Економіка та суспільство», № 13, 2017 р. - Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/225.pdf. – Економіка і суспільство.

References:

1. Revenko N., Malakhina I. Management of the process of formation of the competitiveness of products and enterprises [Electronic resource] / N. Revenko I. Malakhina // TNEU Journal 2012, No. 2, 2013 - Access mode: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/9143/1/%D0%A0%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%9D..pdf>

[%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%9D..pdf](#). - Enterprise economy and production management.

2. Official site of the State Statistics Service of Ukraine [Electronic resource].

- Mode of access: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Veduta L.L., Shkliarenko Yu.V. Managing the Process for Ensuring Competitiveness of the Company on the Market of Special Equipment / L.L. Veduta, Yu.V. Shlyarenko // Current problems of economics and management: collection of materials || International scientific-practical conference / East-Ukrainian Institute of Economics and Management in 3 parts. - Zaporozhye: "Sieu" NGO, 2017 - Part 3. - with. 75-78. - UDC 338.24 (063)

4. Gumenyuk AV, Shkolenko O. B. Marketing provision of the process of creation of competitive products [Electronic resource] / AV Gumenyuk, OB Shkolenko // "Economics and Society", № 12, 2017 - Access mode: http://economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/39.pdf - Economics and society.

5. Dmitrenko AV, Lebedyk G.V., Yatsenko V.V. The role of managerial accounting and problems of its implementation in enterprises [Electronic resource] "Economy and Society", № 13, 2017 - Access mode: http://economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/225.pdf - Economics and society.